

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
відділу поліції № 4 Запорізького районного
управління поліції Головного управління
Національної поліції в Запорізькій області
27.12.2024**

м. Запоріжжя, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 27.12.2024 групою НПМ здійснено відвідування відділу поліції № 4 Запорізького районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Запорізькій області (далі – ВП, відділ поліції).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Короткова Юлія Леонідівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Піка Юрій Олександрович, представник громадської організації.

Відділ поліції розташований за адресою: вул. Космічна, 40, м. Запоріжжя, Запорізька область, 69027.

Керівництво – начальник ВП полковник поліції Заярський Василь Васильович.

Штатна чисельність ВП складає: за штатом – 114, за списком – 92, з них атестований склад – 88.

Відвідування проведено за присутності:

начальника ВП полковника поліції Заярського Василя Васильовича;

старшого інспектора з особливих доручень відділу уповноважених з контролю за дотриманням прав людини в поліцейській діяльності (з дислокацією в Запорізькій області) управління дотримання прав людини Департаменту головної інспекції та дотримання прав людини Національної поліції України майора поліції Складової Людмили Володимирівни;

начальника відділу організації діяльності ізоляторів тимчасового тримання та моніторингу дій із затриманими Головного управління Національної поліції в Запорізькій області підполковника поліції Буцовського Сергія Олександровича.

Відділ поліції розташований у двоповерховій будівлі. При вході в будівлю розміщено вивіску з найменуванням підрозділу поліції (фото 1, 2).

У вестибюлі розміщується чергова частина та фронт-офіс, що забезпечує пропускний режим і здійснює реєстрацію доставлених, запрошених і відвідувачів, доступ яких до приміщень відділу поліції здійснюється після реєстрації у журналі обліку доставлених, відвідувачів і запрошених (фото 3, 4).

На стенді у вестибюлі наявна інформація про графіки прийому громадян керівництвом відділу поліції, а також інформація про способи звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (фото 5). Наявна скринька для скарг і пропозицій.

На першому поверсі облаштовано кімнату прийому громадян, яка забезпечена письмовим столом, стільцями, оргтехнікою, інформаційними стендами

та юридичною літературою (фото 6, 7). Також на першому поверсі розміщені кімната для проведення слідчих дій (фото 8) та кімнати для затриманих, проте останні не функціонують через їх невідповідність встановленим вимогам.

У відповідності до вимог Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2018 № 1026, у відділі поліції внутрішні камери відеоспостереження забезпечені можливістю архівації даних не менше 30 діб.

Під час відвідування групою НПМ оглянуті службові кабінети співробітників відділу поліції, предметів, які можуть бути застосовані для катування чи психологічного тиску, не виявлено.

Також встановлено, що особовий склад відділу поліції пройшов підготовку щодо володіння знаннями та практичними навичками надання домедичної допомоги, а також постійно проходить курси щодо підвищення навичок.

За період 2024 року співробітниками відділу поліції затримано: за вчинення адміністративних правопорушень – 42 особи, затриманих за підозрою у вчиненні злочину – 45 осіб, затриманих за вчинення кримінальних проступків – 0 осіб, затриманих на підставі ухвали слідчого судді, суду – 9 осіб.

Під час відвідування затриманих, доставлених осіб у приміщенні відділу поліції не перебувало.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування відділу поліції групою НПМ здійснено 21.07.2023.

За результатами попереднього відвідування надано наступні рекомендації:

Головному управлінню Національної поліції у Запорізькій області:

опрацювати питання щодо забезпечення фінансування відділу поліції для приведення його приміщення у відповідність до національних та міжнародних стандартів ратифікованих Україною (зокрема обладнання кімнати для конфіденційного побачення затриманого із захисником, кімнати для проведення слідчих дій та кімнат для затриманих, доступність відділу поліції для маломобільних категорій громадян);

організувати підготовку та підвищення кваліфікації працівників поліції, які згідно із своїми службовими обов'язками зобов'язані володіти знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги (із видачею відповідного сертифікату).

Відділу поліції:

забезпечити належне дотримання:

вимог статті 208 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) під час затримання осіб, підозрюваних у вчиненні злочинів;

виконання вимог частини четвертої статті 213 КПК України щодо негайного повідомлення центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги про затримання осіб (в момент їх затримання в розумінні ст. 209 КПК України);

вимог частини першої статті 213 КПК України щодо надання затриманим особам можливість негайно повідомити про своє затримання та місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб;

належного ведення службової документації, зокрема журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених, журналу інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим відповідно до встановлених вимог.

У ході відвідування встановлено, що надані рекомендації виконані частково.

Як позитивні здобутки відділу поліції слід відмітити облаштування кімнати для проведення слідчих дій, а також відеоспостереження на фронт-офісі, чергової частини, зі звукозаписом.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України).

1. У порушення підпункту 1 пункту 1 розділу VII Інструкції, у відділі поліції кімнати для затриманих не використовується (фото 9, 10). Наказом Запорізького районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Запорізькій області від 18.04.2023 № 465 «Про забезпечення дотримання прав і свобод осіб при поміщенні (звільненні), утриманні їх у КЗ Запорізького РУП ГУНП в Запорізькій області (з урахування підпорядкованих підрозділів)» заборонено використання кімнат для затриманих для утримання осіб з 20.04.2023 до усунення недоліків, зазначених в актах обстеження кімнат затриманих.

На даний час заходів щодо відновлення функціонування та приведення умов утримання в зазначених кімнатах до вимог національних та міжнародних стандартів не вжито.

Перебування затриманих осіб у відділі поліції без поміщення їх до кімнат тимчасового затримання може призводити до утримання їх в умовах несвободи під контролем працівників поліції у непередбачений законом спосіб, незабезпечення необхідним харчуванням, питною водою, вільним доступом до туалета тощо.

2. При вибірковій перевірці посадових інструкцій (функціональних обов'язків) працівників відділу поліції встановлено, що до посадових інструкцій не внесено інформацію про заборону катувань, що є порушенням вимог статті 10 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, згідно якої кожна держава-сторона включає заборону катувань до правил чи інструкцій, які стосуються обов'язків і функцій персоналу правових органів, цивільного чи військового медичного персоналу, державних посадових осіб, які можуть мати відношення

до утримання під вартою й допитів осіб, які зазнали будь-якої форми арешту, затримання чи ув'язнення, або до поводження з ними.

3. Під час відвідування виявлено неналежне ведення журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених до органу (підрозділу) поліції. Зокрема встановлено, що не всі графи журналу заповнені повним обсягом. Так у графі 5 не завжди зазначається прізвище, посада працівника, яким особу доставлено, запрошено до відділення поліції (фото 11). Після складання необхідних матеріалів стосовно доставленої (запрошеної) особи поліцейський, який доставив особу до органу (підрозділу) поліції, має проставляти в графі 7 інформацію про вжиті до неї заходи. Проте у графі 7 журналу майже не зазначаються ужиті стосовно доставленої особи заходи (складено протокол, відібрано пояснення тощо). Про це свідчать, у тому числі, записи № 15, 16, 17, 18, 20 від 09.11.2024, № 9 від 13.11.2024 (фото 11, 12, 13).

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України, стаття 213 Кримінального процесуального кодексу України).

4. У порушення вимог пункту 17 розділу VI Інструкції у відділі поліції не обладнано кімнату для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками, у зв'язку з чим такі побачення проводяться в кімнаті для прийому громадян.

Відповідно до пункту 17 розділу VI Інструкції зустріч затриманого та його захисника в кімнаті для конфіденційного побачення має відбуватися під візуальним контролем уповноваженої службової особи, але в умовах, що виключають можливість передачі будь-яких сторонніх предметів, прослуховування чи підслуховування, з метою забезпечення законності під час проведення такої зустрічі та заходів безпеки. Згідно з пунктом 18 розділу VI Інструкції відеофіксація побачення здійснюється в спосіб, що унеможливорює фіксацію змісту розмови затриманого із захисником, який до нього прибув. Не допускаються підслуховування, слуховий контроль та фіксація повідомлень, переговорів чи розмов захисника і затриманого, у тому числі за допомогою технічних засобів фіксації мовленнєвої інформації (пункт 19 розділу VI Інструкції).

5. Під час вибіркового огляду журналу інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим, встановлені ймовірні порушення частини четвертої статті 213 КПК України, пункту другого Порядку інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, затвердженого постановою КМУ від 28 грудня 2011 р. № 1363 (у редакції постанови КМУ від 11 березня 2015 р. № 110), а саме несвоєчасне повідомлення центру з надання безоплатної правничої допомоги (далі – центр БПД) про випадки затримання особи. Про зазначене свідчать

наступні записи:

запис № 57 від 09.11.2024 визначає, що гр. [REDACTED] Р. був затриманий 09.11.2024 о 20:50, а центр БПД був повідомлений о 22:31;

запис № 58 від 09.11.2024 визначає, що гр. [REDACTED] (прізвище записано нерозбірливо) був затриманий 09.11.2024 о 20:50, а центр БПД був повідомлений о 22:33;

запис № 59 від 09.11.2024 визначає, що гр. [REDACTED] І. (прізвище неможливо розібрати) був затриманий 09.11.2024 о 20:50, а центр БПД був повідомлений о 22:35 (хвилини записані нерозбірливо);

запис № 60 від 09.11.2024 визначає, що гр. [REDACTED] І. був затриманий 09.11.2024 о 20:50, а центр БПД був повідомлений о 22:35 (фото 14).

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції про права осіб з інвалідністю, ратифікована Законом України №1767-VI від 16.12.2009, стаття 21 Конституції України).

6. Основні вимоги щодо доступності об'єктів для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення наведені у ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» (далі – ДБН). Державні будівельні норми – обов'язкові до виконання нормативні акти, які використовуються під час проектування нових та реконструкції існуючих будівель, кварталів, мікрорайонів відповідно до їх призначення.

У відділі поліції не забезпечено належного рівня інклюзивності і вільного доступу до відділу поліції особам з інвалідністю та маломобільним групам населення.

Так, у ВП відсутній адаптований згідно вимог ДБН санвузол для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення (фото 15).

Не виявлено жодних пристосувань для осіб з вадами зору: відповідних поручнів, покажчиків шрифтом Брайля; тактильних елементів доступності, які повинні надавати особам з порушенням зору необхідну і достатню інформацію, яка сприяє самостійній орієнтації в інфраструктурі усіх населених пунктів, у тому числі у вулично-дорожньому просторі, у житлових та громадських будівлях і спорудах.

Відсутнє нанесення контрастного кольорового маркування: на пандус, початок та закінчення сходів зовні та всередині, нанесене на першу та останню сходинку сходового маршу по всій ширині.

Згідно зі статтями 4, 26, 34 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» діяльність держави щодо осіб з інвалідністю виявляється у створенні правових, економічних, політичних, соціальних, психологічних та інших умов для забезпечення їхніх прав і можливостей нарівні з іншими громадянами для участі в суспільному житті та полягає, серед іншого, у виявленні, усуненні перепон і бар'єрів, що перешкоджають забезпеченню прав і задоволенню потреб, у тому числі стосовно доступу до об'єктів громадського та цивільного призначення, в тому числі.

Конвенція про права осіб з інвалідністю визначає необхідність забезпечення особам з інвалідністю доступності фізичного, соціального, економічного та культурного оточення, охорони здоров'я та освіти, а також інформації та зв'язку, що може сприяти створенню для них можливості повною мірою користуватися всіма правами людини та основоположними свободами.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Головному управлінню Національної поліції в Запорізькій області:

забезпечити контроль за усуненням порушень, виявлених в ході відвідування відділу поліції;

розглянути можливість фінансування ремонтних робіт для відновлення роботи кімнат для затриманих з метою забезпечення належних умов утримання відповідно до норм міжнародного та національного законодавства, облаштування кімнати для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками та забезпечення належного рівня інклюзивності і вільного доступу до відділу поліції особам з інвалідністю та маломобільним групам населення.

Відділу поліції № 4 Запорізького районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Запорізькій області:

відновити роботу кімнат для затриманих та забезпечити належні умови утримання відповідно до норм міжнародного та національного законодавства;

облаштувати у відділі поліції кімнату для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками;

забезпечити виконання вимог частини четвертої статті 213 КПК України щодо негайного повідомлення центру з надання безоплатної правової допомоги про затримання осіб;

внести до посадових інструкцій (функціональних обов'язків) усіх поліцейських відділу поліції інформацію про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання;

забезпечити належне ведення службової документації, зокрема, журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених до органу (підрозділу) поліції;

вжити заходів щодо забезпечення належного рівня інклюзивності і вільного доступу до відділу поліції особам з інвалідністю та маломобільним групам населення.

До звіту додаються наступні документи та матеріали: фотознімки.

Керівник групи НПМ

Головний спеціаліст Відділу сприяння

роботі регіональних представництв

Секретаріату Уповноваженого Верховної

Ради України з прав людини

Юлія КОРОТКОВА

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

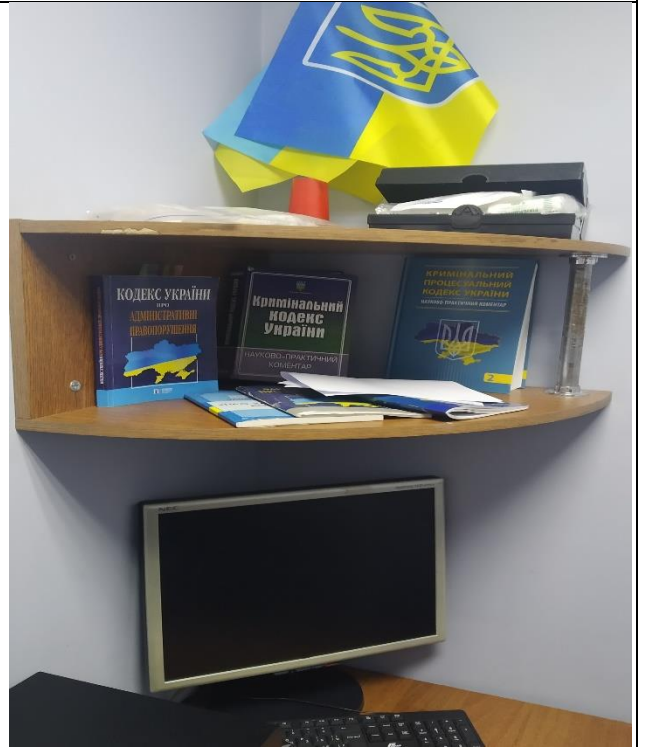

Фото 7

Фото 8

Фото 9

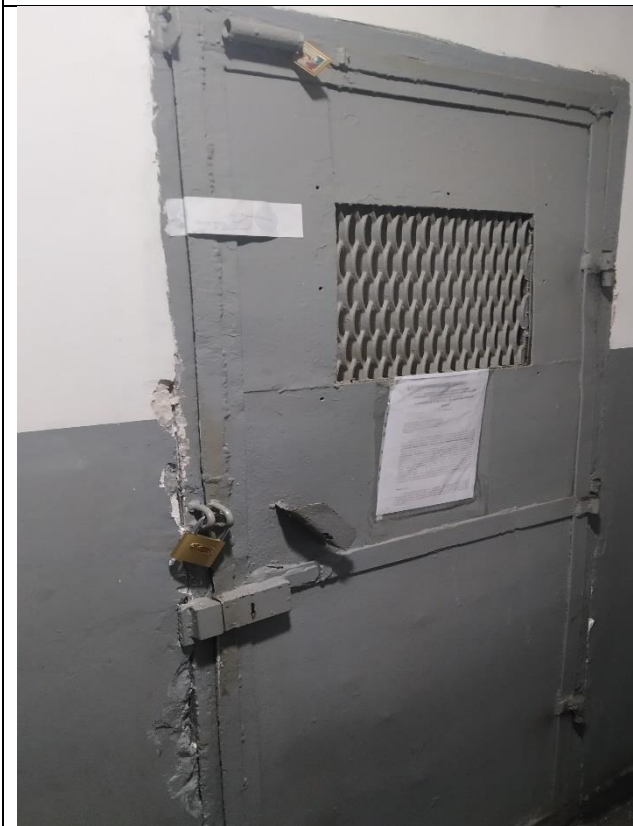

Фото 10

Фото 11

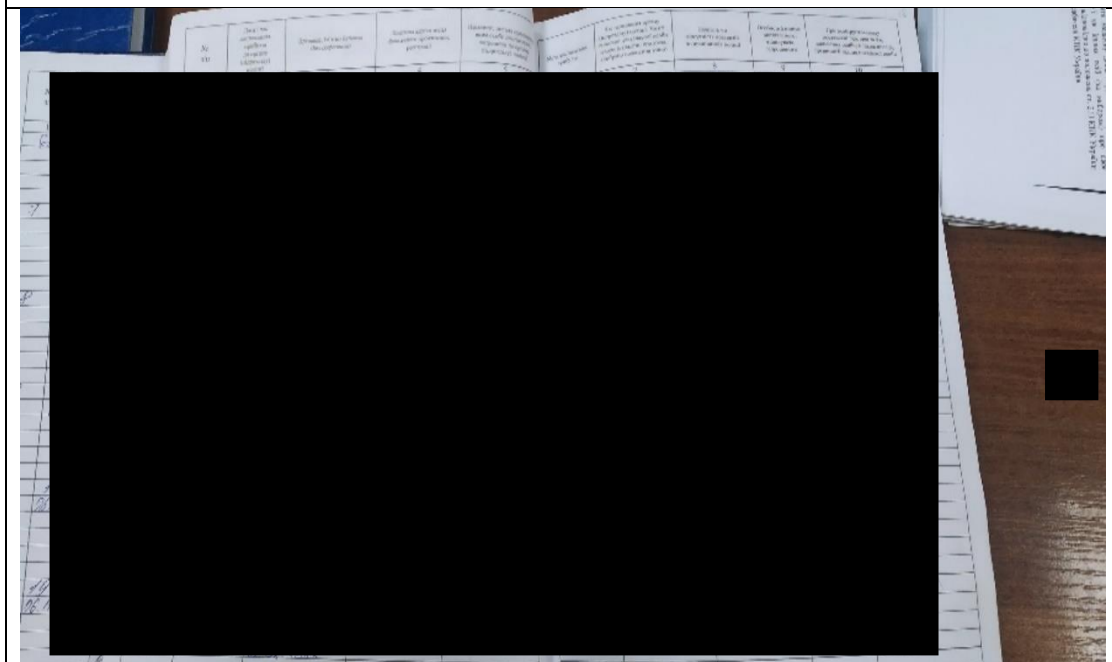

Фото 12

Фото 13

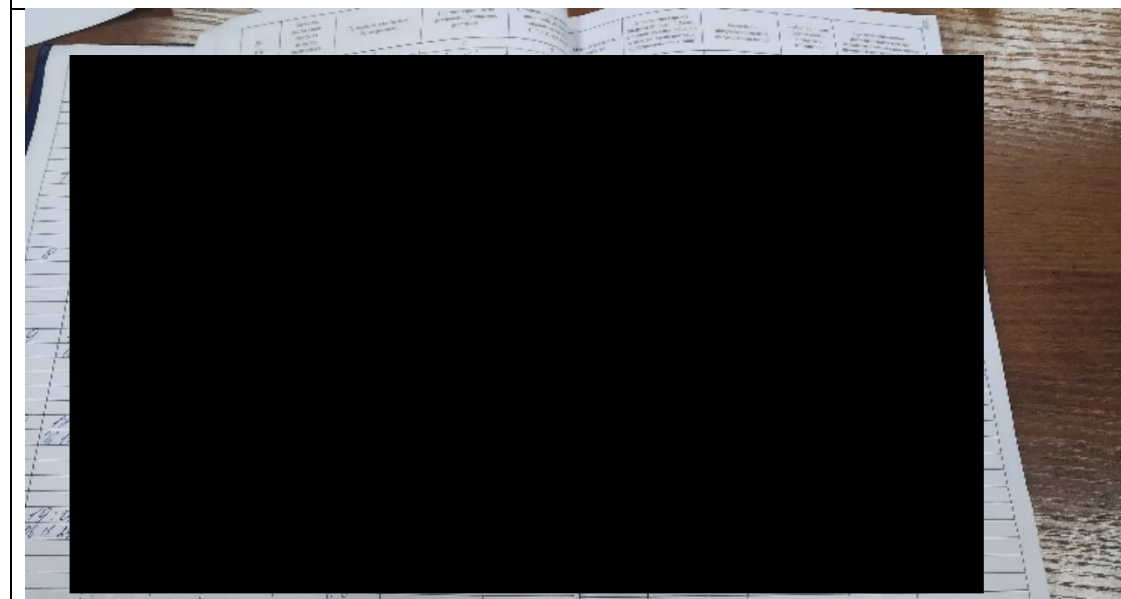

Фото 14

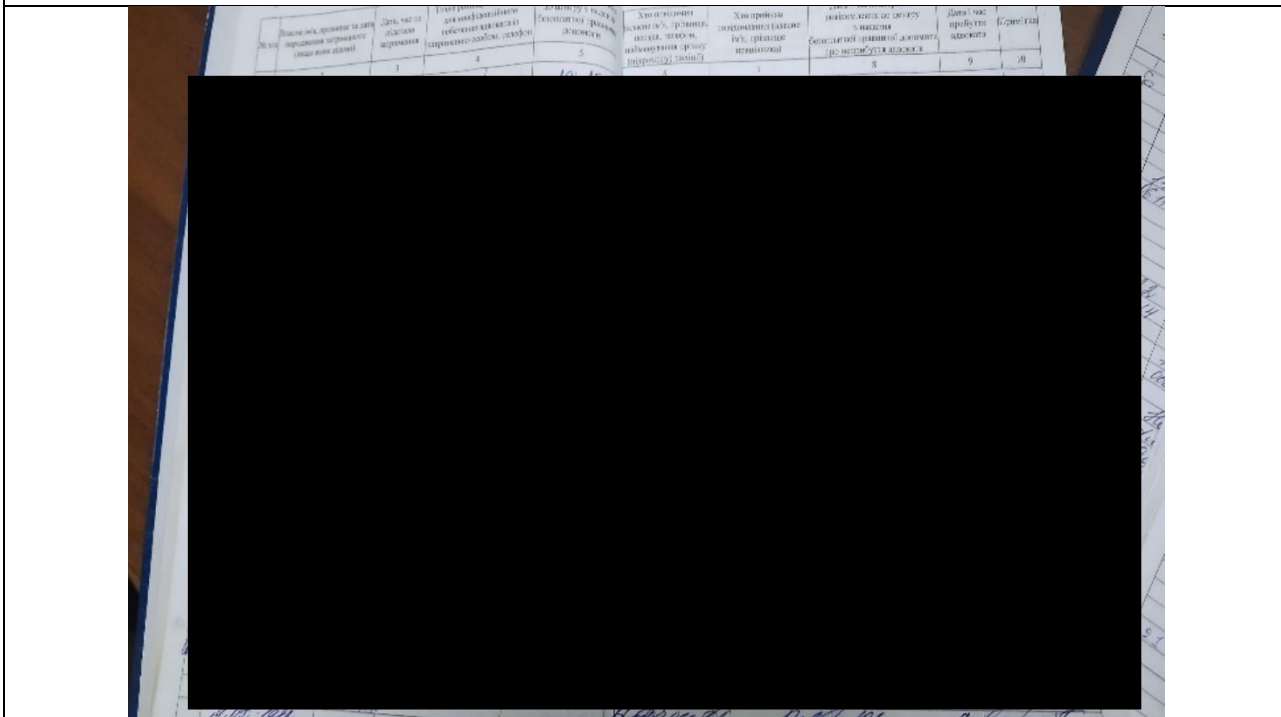

Фото 15

